

De motor achter een vergeten bataljon

De logistieke ondersteuning van de Nederlandse militairen ten tijde van de
Korea-Oorlog (1950-1954)

Yvar Veltmaat

Studentnr. S4348850

Student Geschiedenis

Master Politiek & Parlement

Radboud Universiteit Nijmegen

Stagecoördinator:

Dr. J. Gijsenbergh

Stageverlener:

Koninklijke Landmacht

*Regiment Bevoorravings- en
Transporttroepen*

Begeleiders:

Luitenant-Kolonel bd W. Engelmann

Luitenant-Kolonel bd J. Slingerland

Radboud Universiteit Nijmegen

Voorwoord

Ik, Yvar Veltmaat, schrijf deze historische beschouwing in opdracht van de commandant van het Regiment Bevoorradings- en Transporttroepen van de Koninklijke Landmacht. Ik heb deze beschouwing geschreven in de vorm van een stage, dat onderdeel is van mijn studietraject, namelijk de Master Politiek & Parlement van de opleiding Geschiedenis aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Alvorens de inhoud van deze historische beschouwing te behandelen wil ik de gelegenheid nemen enkele personen en instanties te bedanken voor hun hulp bij de totstandkoming van dit stuk.

Allereerst wil ik mijn stagebegeleiders, de luitenant-kolonels buiten dienst Willy Engelmann en Jan Slingerland, bedanken voor hun betrokkenheid en hulp bij mijn onderzoek. Zij hebben mij aan het begin van mijn stage goed op weg geholpen en een duidelijk beeld van de verwachtingen geschapen. Ook hebben zij gedurende het stagetraject waardevolle tips en feedback gegeven die zeker hebben bijgedragen aan mijn onderzoek. Bovendien was de samenwerking met deze begeleiders zeer prettig, wat mijn motivatie om deze opdracht met goed gevolg af te ronden zeker ten goede kwam.

Ook wil ik de vrijwilligers van de Historische Collectie van het Regiment Bevoorradings- en Transporttroepen te Soesterberg bedanken. Ik heb elke maandag en woensdag op deze locatie met plezier aan mijn onderzoek gewerkt, waarbij de aanwezige vrijwilligers zeer gastvrij en ook zeer behulpzaam waren met betrekking tot de bibliotheek van de Historische Collectie, waar ik gebruik van heb mogen maken. Ook hebben zij mij zeer goed geholpen bij de voorbereiding van de presentatie van mijn stageopdracht op 15 juni 2018. Deze presentatie is mede dankzij hun hulp zeer positief ontvangen door het aanwezige publiek.

Daarnaast wil ik de medewerkers van het Van Heutzmuseum te Schaarsbergen, het Nederlands Instituut voor Militaire Historie en het Nationaal Archief, beide gevestigd in Den Haag, bedanken voor hun hulp en aanwijzingen bij het archiefonderzoek dat ik daar heb gedaan. Voornamelijk in het archief in Schaarsbergen heb ik zeer waardevolle archiefstukken kunnen raadplegen, waarbij de aanwezige vrijwilligers mij goed op weg hebben geholpen.

Tot slot wil ik enkele personen bedanken die ook hebben bijgedragen aan de totstandkoming van deze beschouwing. Allereerst wil ik Joris Gijsenbergh, hoogleraar aan de Radboud Universiteit en mijn stagecoördinator, bedanken dat hij mij deze stage heeft voorgedragen. Paul Gommers, voorzitter van de Vereniging Oud Korea Strijders, heeft mij geholpen bij het achterhalen van de gesneuvelde en onderscheiden militairen die in de bijlage van deze beschouwing worden omschreven. Kolonel buiten dienst Maarten de Jongh Swemer lid en van het Bureau Geschiedschrijving van het Regiment Bevoorradings- en Transporttroepen, heeft waardevolle feedback, zowel inhoudelijk als redactioneel, voorgedragen, waarvoor dank. Afsluitend wil ik Geert Peters nog bedanken voor de organisatie en verzorging van de ochtend van mijn presentatie. Ook hij heeft bijgedragen aan de positieve uitkomst hiervan.

Inhoudsopgave

Inleiding <i>Nederland en de Korea-Oorlog</i>	1
Met tegenzin naar Korea <i>Het verloop van de Korea-Oorlog en de Nederlandse deelname</i>	4
Overtollige tropenkleding en Koreaanse hulpkoelies <i>De logistieke ondersteuning van het NDVN vanuit haar achterwaartse basis</i>	8
Ontberingen in de winter en ‘ongewenste voedselsituaties’ <i>De rol van het personeel in de logistieke ondersteuning van het NDVN</i>	13
Conclusie	18
Literatuurlijst	20
Gesneuvelde en onderscheiden militairen behorende tot de stamregimenten van het Regiment Bevoorradings- en Transporttroepen <i>Bijlage</i>	22

Nederland en de Korea-Oorlog

“Als de knapste koppen van de wereld de slechtst mogelijk locatie moesten aanwijzen voor het uitvechten van een oorlog, dan hadden ze unaniem gekozen voor Korea”

~ Dean Acheson, Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken (1949-1953)

1950, het jaar waarin een conflict van start ging dat talloze landen met zich meetrok. Een conflict waarbij slachtoffers in miljoenen aantallen vielen en waarbij het kapitalistische en communistische blok ten tijde van de Koude Oorlog lijnrecht tegenover elkaar stonden. Dit conflict heet de Korea-oorlog, een vier jaar durende strijd (1950-1954) tussen Noord- en Zuid-Korea, dat begon toen Noord-Korea Zuid-Korea binnenviel op 25 juni 1950. Beide zijden werden door hun bondgenoten bijgestaan: Noord-Korea werd geholpen door de communistische Sovjet-Unie en China, Zuid-Korea door de Verenigde Staten en zo'n twintig andere lidstaten van de Verenigde Naties, waaronder Nederland. Het geschatte aantal slachtoffers van de Korea-Oorlog is enorm: maar liefst 100.000 Zuid-Koreaanse militairen, 33.000 Amerikaanse militairen en 3.400 militairen van de andere VN-lidstaten zijn in deze oorlog gesneuveld. Daarnaast zijn maar liefst 1,6 miljoen slachtoffers gevallen aan Chinese en Noord-Koreaanse zijde en zijn zo'n 2 miljoen Koreaanse burgers omgekomen. Hiermee is de Korea-oorlog de bloedigste oorlog sinds de twee Wereldoorlogen.¹

De Korea-oorlog stond in het teken van de Koude Oorlog. Deze oorlog, die het merendeel van de tweede helft van de twintigste eeuw bestreek, was een periode van politieke en militaire spanningen tussen het kapitalistische westen en het communistische oosten. Deze oorlog heette de 'Koude Oorlog' omdat ze niet wordt omschreven als een actief gewapend, oftewel 'heet' conflict. Ze was in plaats daarvan een wapenwedloop met dreiging van escalatie en een periode van wederzijds wantrouwen tussen de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie. Er zijn echter wel enkele brandhaarden aan te wijzen die in het teken van de Koude Oorlog stonden, momenten waarop de Koude Oorlog 'heet' werd. Deze conflicten deden zich voornamelijk in het Verre Oosten voor en de Korea-Oorlog is een voorbeeld van zo'n conflict.

Zoals gezegd heeft ook Nederland aan deze oorlog deelgenomen. Zij was een van de VN-lidstaten die steun heeft verleend aan Zuid-Korea. De Korea-oorlog was een van de in totaal bijna vijftig internationale vredesoperaties waar Nederland aan heeft deelgenomen in de periode 1945-2000.² Aanvankelijk heeft Nederland enkel een torpedojager bijgedragen aan de strijd, maar werd door de escalerende situatie in Zuid-Korea onder druk gezet om grondtroepen in te zetten. Nederland heeft uiteindelijk een regiment van 636 vrijwilligers gestuurd, het Nederlands Detachement Verenigde Naties (NDVN). Dit regiment werd voornamelijk ingezet bij de bewaking van de grens op de 38ste breedtegraad en heeft een belangrijk aandeel gehad in verscheidene gevechten met de Chinese en Noord-Koreaanse troepen. De bekendste gevechten waar Nederlandse troepen bij betrokken waren zijn de confrontaties bij Hoengsong, Wonju en Inje.³ Het precieze verloop van de Korea-oorlog en het aandeel van het NDVN hierin wordt later in deze beschouwing nog nader uiteengezet.

¹ Robert Stiphout, *De bloedigste oorlog. Het vergeten bataljon Nederlandse militairen in Korea* (Amsterdam-Antwerpen 2009), 12.

² Christ Klep en Richard van Gils, *Van Korea tot Kosovo: De Nederlandse militaire deelname aan vredesoperaties sinds 1945* (Den Haag 2000), 11.

³ Klep en Van Gils, *Van Korea tot Kosovo*, 32-34, 182-183.

Dat dit voor velen onbekende informatie is komt door het feit dat de Korea-oorlog, ondanks de vele slachtoffers die zijn gevallen en de Nederlandse deelname, zeer weinig aandacht heeft gekregen onder de Nederlanders. Maar ongeveer de helft van de Nederlanders weet überhaupt af van het bestaan van de Korea-oorlog en slechts 41% van de Nederlanders weet dat Nederlandse militairen in deze oorlog hebben gevochten. Hierdoor heeft het maar een beperkte plek in het nationale collectieve geheugen gekregen en wordt het ook wel de 'vergeten oorlog' genoemd. Deze geringe aandacht komt voornamelijk doordat de herinnering aan de Korea-oorlog is verdrongen door de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog, de Politionele Acties in Nederlands-Indië en de Vietnamoorlog.⁴ Daarnaast zorgden censuur, slechte communicatie en de grote afstand tussen Korea en Nederland voor moeizame berichtgeving. De berichtgeving die er was, was volgens de militairen van het NDVN uiterst negatief en kwalitatief slecht. Dit gaf hen het gevoel een 'vergeten bataljon' te zijn.⁵

Deze historische beschouwing gaat dieper in op deze 'vergeten oorlog' en dit 'vergeten bataljon' door uitgebreid stil te staan bij de Korea-Oorlog, het NDVN en de ervaringen van de militairen. De focus ligt hierbij op de logistieke ondersteuning van het NDVN en de rol en het lot van de militairen die binnen die logistiek actief waren. De volwaardige probleemstelling van deze beschouwing luidt als volgt:

Welke politiek-strategische ontwikkelingen zijn op welke wijze van invloed geweest op de inzet van de Nederlandse bijdrage aan de Koreaanse Oorlog in de periode van 1950 tot en met 1954 en op welke wijze werd het Nederlands Detachement Verenigde Naties logistiek ondersteund vanaf de achterwaartse basis en wat was de specifieke rol daarin van het logistieke personeel behorende bij het Regiment Intendancetroepen en het Regiment Aan- en Afvoertroepen?

Gezien de omvang van de probleemstelling is deze opgesplitst in drie delen, met bijbehorend hoofdstuk. Hoofdstuk 1 behandelt het eerste deel van de probleemstelling, namelijk de relevante politiek-strategische ontwikkelingen die van invloed waren op de beslissing tot Nederlandse deelname aan de Korea-Oorlog. Dit hoofdstuk is vooral bedoeld om context te scheppen en een algemeen beeld van de Korea-Oorlog te schetsen door de aanloop en verloop van zowel de Korea-Oorlog als de Nederlandse besluitvorming tot deelname te behandelen. Hier worden vervolgens de relevante politiek-strategische ontwikkelingen uit gedestilleerd.

Na deze wat globalere behandeling van de Korea-Oorlog wordt de beschouwing specifiek en gaat het in hoofdstuk 2 in op het tweede deel van de probleemstelling, namelijk de logistieke ondersteuning van het NDVN, gerekend vanaf de achterwaartse basis. De formele organisatie van de logistieke ondersteuning staat hierbij centraal. Ook wordt de algehele Amerikaanse logistieke ondersteuning kort uiteengezet om een algemeen beeld te creëren.

Vervolgens komt in hoofdstuk 3 het laatste deel van de probleemstelling aan bod, namelijk de praktijk van de logistieke organisatie en de omstandigheden en ervaringen van het logistiek personeel. Afsluitend wordt, conform de wens van de opdrachtgever, in een bijlage nog ingegaan op de gesneuvelde en onderscheiden militairen die voor hun dienst in Korea behoorden tot de stamregimenten van het Regiment Bevoorradings- en Transporttroepen, namelijk het regiment Aan- en Afvoertroepen en het regiment Intendancetroepen.

⁴ Stiphout, *De bloedigste oorlog*, 13.

⁵ Klep en Van Gils, *Van Korea tot Kosovo*, 40.

Deze beschouwing dient als aanvulling op de historische canon van het Regiment Bevoorradings- en Transporttroepen. Deze historische canon omschrijft de belangrijkste gebeurtenissen uit het verleden van het Regiment zelf en haar beide stamregimenten. In deze canon wordt echter nog maar summier ingegaan op de Korea-oorlog en komt de logistieke ondersteuning binnen het NDVN maar schaars aan bod. Hierdoor is een aanvulling op de canon gewenst. Daarnaast komt de nasleep van de Korea-oorlog regelmatig in de media aan bod door de hedendaagse spanningen die tussen de VS en Noord- en Zuid-Korea gaande zijn. Het onderwerp van deze beschouwing is daarom relevant en actueel.

Voor deze beschouwing wordt gebruik gemaakt van zowel primair als secundair bronmateriaal. Voor de historische context en omschrijving van de logistieke organisatie zal voornamelijk secundaire literatuur worden gebruikt. Verscheidene auteurs, waaronder Robert Stiphout, Christ Klep en Richard van Gils, hebben uitgebreid geschreven over de Korea-Oorlog en de Nederlandse deelname hieraan. Hoewel deze auteurs een uitstekende behandeling van de Korea-Oorlog geven en zeker bruikbaar zijn voor deze beschouwing treden zij niet genoeg in detail om het belangrijkste thema, namelijk de omstandigheden en ervaringen van het logistieke personeel, goed te kunnen onderzoeken. Hierom zal ook gebruik worden gemaakt van archiefmateriaal uit het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH), het Nationaal Archief en het Van Heutzmuseum. Voorbeelden van dergelijk archiefmateriaal zijn rapporten van de sectie S-4, die de logistiek coördineerde, lijsten met gesneuvelde soldaten en correspondentie tussen de commandant van het NDVN en het Ministerie van Oorlog.

Met tegenzin op weg naar Korea

Het verloop van de Korea-Oorlog en de Nederlandse deelname

“One nation let us down: Holland”

~ CBS, Amerikaanse nieuwszender

Voordat in kan worden gegaan op de logistieke ondersteuning van het NDVN en het personeel dat daarin actief was is eerst enige contextuele informatie over de Korea-Oorlog gewenst. Dit hoofdstuk zal die informatie verschaffen door in te gaan op de Korea-oorlog in het algemeen en de Nederlandse bijdrage aan de Korea-Oorlog. Centraal hierbij staan de politiek-strategische ontwikkelingen die van invloed zijn geweest op de beslissing van Nederland om uiteindelijk grondtroepen naar Korea te sturen. Ook wordt globaal ingegaan op de taken die het NDVN uiteindelijk in Korea heeft uitgevoerd gedurende haar aanwezigheid. De centrale vraag die hier bij hoort luidt als volgt:

Welke politiek-strategische ontwikkelingen zijn op welke wijze van invloed geweest op de inzet van de Nederlandse bijdrage aan de Korea-Oorlog in de periode 1950-1954?

Om deze vraag te beantwoorden moeten de relevante ontwikkelingen op twee niveaus worden gezocht. Allereerst zullen de aanloop en het verloop van de Korea-Oorlog in het algemeen, op internationaal niveau, worden omschreven. Daarna zal worden ingezoomd op nationaal niveau, op Nederland zelf, en wordt hetzelfde gedaan. Afsluitend zal dit hoofdstuk kort gerecapituleerd worden en zal de centrale vraag worden beantwoord. Binnen dit hoofdstuk wordt voornamelijk literatuur geraadpleegd, alsmede de Handelingen van de Tweede Kamer.

Aanloop en verloop van de Korea-oorlog

Allereerst een omschrijving van de Korea-Oorlog op internationaal niveau. Korea was voor de Tweede Wereldoorlog eigendom van Japan, dat Korea in 1910 had geannexeerd. Na de Tweede Wereldoorlog en capitulatie van Japan werd Korea onder toezicht van de Verenigde Naties geplaatst. Hierbij werd Korea opgedeeld in het communistische Noord-Korea, onder toezicht van de Sovjet-Unie, en het kapitalistische Zuid-Korea, onder toezicht van de Verenigde Staten. De grens werd hierbij langs de 38ste breedtegraad getrokken. De Verenigde Naties bepaalden dat uiterlijk 31 maart 1948 in heel Korea vrije verkiezingen moesten worden gehouden, onder toezicht van een VN-commissie. De Sovjet-Unie weigerde deze commissie echter toegang tot Noord-Korea en riep op 9 september de Democratische Volksrepubliek Korea uit. Op 12 oktober erkende de Sovjet-Unie deze nieuwe natie als enige rechtmatige Koreaanse staat. In Zuid-Korea vonden wel verkiezingen plaats, waarna op 15 augustus de Republiek Korea werd uitgeroepen. Zij werd op haar beurt door de Algemene Vergadering op 12 december 1948 als enige rechtmatige Koreaanse staat erkend.⁶

Net als bij de VS en Sovjet-Unie heersten in de jaren erna constante politieke en militaire spanning tussen beide Korea's. Uiteindelijk kwam dit op 25 juni 1950 tot een confrontatie. Noord-Korea viel met een enorme troepenmacht, maar liefst 90.000 militairen, aan en verraste de Zuid-Koreaanse troepen volledig. Ook was het Noord-Koreaanse leger vele malen sterker dan het Zuid-Koreaanse. Zij was beter getraind en kreeg veel steun van de Sovjet-Unie, zoals tanks en straaljagers.⁷ De combinatie van het verrassingselement en de grotere kracht zorgde ervoor dat Noord-Korea binnen zes weken heel Zuid-Korea bezette, met uitzondering van de havenstad Pusan in het zuidoosten van Zuid-Korea.⁸

⁶ Ministerie van Defensie, *Inventaris van het archief van het Nederlands Detachement Verenigde Naties in Korea, 1950-1954* (1979), 1.

⁷ Stiphout, *De bloedigste oorlog*, 23.

⁸ Klep en Van Gils, *Van Korea tot Kosovo*, 176.

De VS en VN waren geschokt door de plotse Noord-Koreaanse inval en een dag later, op 26 juni, maakte Truman al bekend dat hij Zuid-Korea steun zou verlenen. Hij deed een beroep op de Verenigde Naties om troepen naar Zuid-Korea te sturen. Twee dagen later, op 28 juni 1950, kwam een resolutie tot stand die de VN-lidstaten aanspoorde om bij te dragen aan 'het terugbrengen van orde en vrede op het Koreaanse schiereiland.' Hoewel deze aansporing nog enigszins laagdrempelig was zette de VS zelf veel druk op de VN-lidstaten om toch een bijdrage te leveren. De Sovjet-Unie kon haar veto niet over deze resolutie uitspreken omdat zij de VN Veiligheidsraad boycotte uit protest tegen de vertegenwoordiging van China in de VN-Veiligheidsraad. De Chinese nationalist van Chiang Kai-Shek, die al enkele jaren in Taiwan in ballingschap verkeerde, werden hier namelijk nog in vertegenwoordigd. in plaats van de communisten van Mao Zedong, die inmiddels de macht hadden in China.⁹

De VS kon Zuid-Korea door de Sovjet-Unie's afwezigheid ongehinderd bijstaan en Amerikaanse troepen, onder leiding van generaal Douglas MacArthur, startten vanaf 15 september een tegenoffensief. Zij wisten de Noord-Koreaanse troepen terug te dringen, heroverden op 26 september de Zuid-Koreaanse hoofdstad Seoul en staken 1 oktober de 38ste breedtegraad over. Toen de Amerikaanse en VN-troepen bijna geheel Noord-Korea bezetten en op 25 november 1951 de Chinese grens nabij de Yalu-rivier bereikten stak China de Koreaanse grens over met een enorme overmacht. Zij drongen de VN-troepen sterk terug en trokken Zuid-Koreaanse gebied in. Dit is de eerste fase van de Korea-Oorlog, de fase van zeer veranderlijke frontlijnen diep in zowel Noord- als Zuid-Korea (25 juni - 31 december 1950).¹⁰

Na deze fase kwamen de fase van ruime frontbewegingen rond de 38ste breedtegraad (1 januari – 10 juli 1951) en de fase van geringe frontbewegingen rond de 38ste breedtegraad (10 juli 1951 – 27 juli 1953). In deze fasen werd de Korea-Oorlog voornamelijk rond de 38ste breedtegraad bevochten, waarbij aan Noord- en Zuid-Koreaanse zijde rond de 38ste breedtegraad beurtelings gebied werd ingenomen en verloren.¹¹ Uiteindelijk werd op 27 juli 1953 een wapenstilstand getekend tussen Noord- en Zuid-Korea, waarbij de grens nauwelijks was verschoven ten opzicht van voor de oorlog. Met deze wapenstilstand was er officieel geen vrede (de wapenstilstand duurt zelfs nog tot op de dag van vandaag voort), maar er werd wel een eind gemaakt aan het geweld.¹²

De Nederlandse deelname

Nu de Korea-Oorlog op wat grotere schaal is behandeld zal nu worden ingezoomd op Nederland zelf. Nederland was een van de in totaal twintig VN-lidstaten die steun bood aan Zuid-Korea. Toen het nieuws van de Korea-Oorlog Nederland bereikte reageerde het zittende kabinet-Drees opvallend lauw. Drees zag de Korea-Oorlog vooral als een krachtmeting tussen 'de Yank en de Rus' en er werd nog niet eens nagedacht over een militaire bijdrage. Er komt echter veel druk vanuit de VS om dit wel te doen, wat slecht viel bij de Nederlandse regering. Nederland moest immers herstellen van de Tweede Wereldoorlog en de Politie Acties in Nederlands-Indië en was druk bezig met de sociaaleconomische wederopbouw. Bovendien was Nederland zeer tegen het vetorecht van de vijf grootste mogendheden in de Veiligheidsraad en had geen goede relatie met de Verenigde Naties.

⁹ J.G. Raatgever, *Van Heiligerlee tot Korea: Geschiedenis van de Koninklijke Landmacht* (Utrecht 1961), 83-84.

¹⁰ Klep en Van Gils, *Van Korea tot Kosovo*, 182.

¹¹ Idem.

¹² Raatgever, *Van Heiligerlee tot Korea*, 85-87.

Toch heeft de Nederlandse regering een verklaring gegeven waarin zij zich uitspreekt tegen de agressie van Noord-Korea en de Sovjet-Unie en besluit gehoor te geven aan de oproep van de VN. Ook de Tweede Kamer neemt dit standpunt in en noemt het de 'morele plicht' van Nederland om het communisme tegen te houden en orde en stabiliteit te herstellen in Korea.¹³ Dat Nederland deze steun toch besloot te geven heeft enkele redenen. Nederland moest de VS en internationale gemeenschap echter bevriend houden, mede omdat zij recent lid was geworden van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO). Tevens was Nederland voor haar wederopbouw zeer afhankelijk van de Marshallhulp, de financiële en materiële steun die de Amerikanen aan Europese staten boden na de Tweede Wereldoorlog. Als symbolische bijdrage stuurde Nederland daarom 3 juli 1950 een torpedojager, de Hr.Ms. Evertsen.¹⁴

De strijd tegen Noord-Korea verliep echter minder goed dan de VS had verwacht en Nederland werd wederom gevraagd een bijdrage te leveren, waarbij sterk werd aangedrongen op grondtroepen. Drees veegde dit bij de eerstvolgende ministerraad echter gelijk van tafel: 'Nederland kan geen troepen zenden aangezien met het oog op de eigen defensie geen mensen kunnen worden gemist, terwijl ons land de kosten evenmin zal kunnen dragen.' Minister van Oorlog Wim Schokking (CHU) en minister van Buitenlandse Zaken Dirk Stikker (VVD) sluiten zich hierbij aan. De argumenten hiervoor zijn hetzelfde als voorheen, namelijk dat Nederland nog haar wonden van de Tweede Wereldoorlog en Politionele Acties likt en dat alle economische en militaire middelen in eigen land nodig zijn.¹⁵ Dit besluit kwam zeer slecht aan bij de VS, die vanuit de politiek en de media de druk op Nederland om grondtroepen te sturen enorm opvoerde. Uiteindelijk moest Nederland met veel tegenzin buigen voor deze druk, nogmaals omdat Nederland zeer afhankelijk was van het Marshallplan.¹⁶ Het Ministerie van Oorlog wierf vrijwilligers om naar Korea te sturen en uiteindelijk werd op 15 oktober 1950 het Nederlands Detachement Verenigde Naties (NDVN) opgericht. Dit bataljon telde 636 militairen en stond onder leiding van luitenant-kolonel Marinus den Ouden, een veteraan van de Politionele Acties in Nederlands-Indië. Het NDVN bestond uit een bataljonsstaf, een stafcompagnie, drie tirailleurscompagnieën en een ondersteuningscompagnie.¹⁷ Deze organisatie van het NDVN zal later in deze beschouwing nog verder worden uitgelegd. Het NDVN ging elf dagen na oprichting, op 26 oktober, al aan boord van het troepenschip het Zuiderkruis, dat hen naar Korea bracht.¹⁸

De Nederlandse militairen kwamen uiteindelijk op 23 november 1950 aan in Korea. MacArthur en de Amerikaanse troepen waren inmiddels al de 38ste breedtegraad overgestoken, hadden Pyongyang bezet en hadden bijna geheel Noord-Korea veroverd.¹⁹ De voornaamste gevechten waar het NDVN aan deelnam vonden allemaal plaats in de eerste fase van de Korea Oorlog. Het eerste en bekendste gevecht was de strijd nabij Hoengsong in februari 1951, waarbij het NDVN terugtrekkende Amerikanen moest dekken en 15 Nederlanders sneuvelden. Een van deze gesneuvelden was luitenant-kolonel Den Ouden, die inmiddels was uitgegroeid tot het boegbeeld van de NDVN en de strijd in Korea. Den Ouden heeft na de Korea-Oorlog ook postuum de Militaire Willemsorde ontvangen. Andere veldslagen waren de verovering van heuvel 325 nabij Wonju, ook in februari 1951, en de vergeefse herovering van Inje in mei 1951, waarbij 20 Nederlandse militairen sneuvelden en 31 gewond raakten.

¹³ Staten-Generaal Digitaal – 'Handelingen Tweede Kamer 30 juni 1950', www.statengeneraaldigitaal.nl (geraadpleegd 06 juni 2018).

¹⁴ Stiphout, *De bloedigste oorlog*, 17-22.

¹⁵ Ibidem, 22-23

¹⁶ Klep en Van Gils, *Van Korea tot Kosovo*, 29.

¹⁷ Ministerie van Defensie, *Inventaris van het archief*, 4.

¹⁸ Stiphout, *De bloedigste oorlog*, 23-41.

¹⁹ Klep en Van Gils, *Van Korea tot Kosovo*, 37.

In de tweede en derde fase had het NDVN voornamelijk patrouille- en zuiveringstaken rond de 38ste breedtegraad en veroverd gebied in Noord-Korea. Na de wapenstilstand van 27 juni 1953 bood het NDVN nog enige logistieke ondersteuning aan de Amerikaanse troepen. Het NDVN werd uiteindelijk op 30 september ontheven van haar taken, waarna het terugkeerde naar Nederland en daar, op 15 december 1953, werd opgeheven.²⁰

Samenvattend: de relevante politiek-strategische ontwikkelingen

Al met al zijn uit het voorgaande verhaal een viertal politiek-strategische ontwikkelingen aan te wijzen die van belang waren voor de Nederlandse deelname aan de Korea-Oorlog. De eerste is de Koude Oorlog zelf. Deze stond namelijk in het teken van de ideologische strijd tussen het kapitalisme en communisme, die ook in Korea aanwezig was door de verdeling van Korea in een kapitalistisch zuiden en communistisch noorden. Hierom kan de Koude Oorlog als katalysator van de Korea-Oorlog worden aangewezen. De tweede politiek-strategische ontwikkeling is de vorming van de internationale gemeenschap na de Tweede Wereldoorlog. Deze vorming heeft er namelijk voor gezorgd dat individuele landen sterker met elkaar verbonden zijn en sterker betrokken werden bij internationale politiek. Dit had als gevolg dat landen, in dit geval Nederland, ook sneller werden betrokken bij internationale conflicten, zoals de Korea-Oorlog. De derde belangrijke politiek-strategische ontwikkeling staat in het verlengde van de tweede en is de bemoeienis van de Verenigde Naties met Korea. Een resolutie van de VN heeft uiteindelijk toestemming voor militaire steun aan Zuid-Korea gegeven en heeft de internationale gemeenschap in de Korea-Oorlog betrokken. Aangezien Nederland ook tot die internationale gemeenschap behoorde en een VN-lidstaat is, is de bemoeienis van de VN met de Korea-Oorlog vitaal geweest voor de Nederlandse deelname. De vierde en laatste ontwikkeling is de druk die de Verenigde Staten op Nederland heeft uitgeoefend. Deze zorgde er namelijk voor dat Nederland haar terughoudendheid tot deelname moest loslaten en uiteindelijk verder ging dan enkel de torpedojager die het aanvankelijk had gestuurd.

Nu duidelijk is geworden wat de bredere context is van de Korea-Oorlog en de Nederlandse deelname hieraan kan over worden gegaan op het meer specifiekere aspect van deze historische beschouwing, namelijk de logistieke ondersteuning van het NDVN. Het volgende hoofdstuk zal de formele organisatie van deze logistieke ondersteuning behandelen, waarna het derde en laatste hoofdstuk de praktijk van deze ondersteuning en de ervaringen en omstandigheden van het logistiek personeel uitdiepen.

²⁰ Ibidem, 182-186.

Overtollige tropenkleding en Koreaanse hulpkoelies

De logistieke ondersteuning van het NDVN vanuit haar achterwaartse basis

“Une armée marche à son estomac” – “Een leger marcheert op zijn maag”

~ Napoleon Bonaparte (1769-1821)

Na de Korea-Oorlog algemeen te hebben behandeld kan nu in worden gegaan op een belangrijk aspect van elke militaire campagne, namelijk de logistieke ondersteuning. De bovengenoemde quote van Napoleon Bonaparte laat zien dat logistiek sinds jaar en dag een onmisbaar onderdeel is van elk leger. Legers moeten immers bevoorrad worden met voedsel, kleding, wapens, medische hulp en later ook brandstof en munitie om te kunnen functioneren. Deze legers en voorraden moeten zelf weer getransporteerd worden naar bijvoorbeeld het front of een militaire basis. De transportmiddelen die dit transport mogelijk maken moeten op hun beurt weer onderhouden en bemand worden. Logistiek is kortom van vitaal belang voor elk leger en elke oorlog en kent een uitgekende organisatie in elk professioneel leger.²¹

Ook tijdens de Korea-Oorlog is de logistieke ondersteuning onmisbaar geweest voor de strijdende partijen. Zo ook voor de militairen van het Nederlands Detachement Verenigde Naties, wier logistieke ondersteuning van groot belang is geweest tijdens hun verblijf in Korea. De organisatie van deze logistieke ondersteuning staat centraal in dit hoofdstuk. Ook wordt het centrale punt van deze ondersteuning, de zogenaamde achterwaartse basis, behandeld. Vanuit deze basis werd alle logistieke steun verleend, maar het was ook een opslagplaats voor bijvoorbeeld overtollige kleding en buit.²² Deze logistieke ondersteuning en achterwaartse basis zijn de kernpunten in dit hoofdstuk, waarbij de volgende vraag wordt gesteld:

Op welke wijze werd het Nederlands Detachement Verenigde Naties logistiek ondersteund vanaf de achterwaartse basis?

Alvorens deze vraag te beantwoorden zal enige context worden gegeven, in dit geval de logistieke ondersteuning van het Amerikaanse leger. Zo wordt een beeld geschetst van de algehele logistieke organisatie aan Zuid-Koreaanse zijde tijdens de Korea-Oorlog. Hierbij wordt uitgegaan van de Amerikaanse organisatie aangezien de troepen van de VN-lidstaten werden opgenomen in de Amerikaanse legerorganisatie. Na dit kort behandeld te hebben zal de kern van dit hoofdstuk worden behandeld, namelijk de organisatie van de logistieke ondersteuning van het NDVN en haar achterwaartse basis. Dit hoofdstuk zal vooral de theoretische kant van de logistieke ondersteuning behandelen. De praktijk, oftewel de moeilijkheden die werden ondervonden bij de logistieke ondersteuning en de omstandigheden waarin het logistiek personeel moest opereren, zullen uitvoerig in het derde hoofdstuk aan bod komen.

Voordat deze zaken echter behandeld kunnen worden moet eerst duidelijk worden wat precies onder ‘logistiek’ wordt verstaan. Roozenbeek benadrukt in zijn boek dat militaire logistiek een veelomvattend aandachtsgebied is en door de tijd heen een zeer veranderend karakter heeft gehad.²³ H.T.M. Kroezen stelt in zijn werk dat een eensluidende Nederlandse definitie van logistiek niet voorhanden ligt. Samen met het eerdergenoemde feit dat de Verenigde Staten de leidende natie was tijdens de Korea-Oorlog is dit de reden dat de Amerikaanse definitie van logistiek wordt

²¹ Herman Roozenbeek et al, *In dienst van de troep: Bevoorrading en transport bij de Koninklijke Landmacht* (Amsterdam 2008), 8.

²² Den Haag, Nationaal Archief, ‘Nederlands Detachement Verenigde Naties, 1951-1954’, inv.nr. 119, ‘Correspondentie: Commandant NDVN naar Minister van Oorlog, betreft Repatriëren van NDVN-militairen in Amerikaanse kleding’ (14-12-1952).

²³ Roozenbeek, *In dienst van de troep*, 9.

gehanteerd. Deze definitie stelt dat logistiek bestaat uit vier elementen, namelijk bevoorrading, transport, medische verzorging en diensten (bijvoorbeeld de veldpost, keuken, gravendienst en bad- en wasinstallaties).²⁴ Het accent zal hierbij liggen op de bevoorrading en het transport aangezien deze beschouwing voor het Regiment Bevoorradings- en Transporttroepen wordt geschreven.

De logistieke organisatie van de Amerikaanse troepen

De Amerikaanse troepen waren in de Korea-Oorlog volgens een strak hiërarchisch systeem georganiseerd. Een leger, 100.000 soldaten sterk, telde twee of meer korpsen, dat uit 30.000 soldaten bestaat. Zo'n korps was weer onderverdeeld in twee of meer divisies van elk 12.000-15.000 manschappen. Divisies waren weer onderverdeeld in drie regimenten (4.500 man), die weer waren onderverdeeld in drie bataljons (700-850 man). Elk bataljon kende meerdere compagnieën (175-240 man), en een van deze compagnieën regelde doorgaans de logistiek van haar eigen bataljon.²⁵ Voorbeelden van dergelijke Amerikaanse compagnieën waren de *Service Company*, *Medical Company* en de *Headquarter Company*.²⁶

De logistieke ondersteuning van het Amerikaanse leger, alsmede enkele eenheden van VN-lidstaten, werd vanuit verschillende basissen gecoördineerd. De hoofdbasis bevond zich in Yokohama, Japan. Vanuit hier werden voorraden aangevraagd en geleverd en werden de voorraden die niet direct in Korea nodig waren opgeslagen. Een tweede basis bevond zich in Pusan. Deze basis verzorgde de algehele bevoorrading van het *8th Army* en was een doorvoerbasis voor de voorraden die in Japan opgeslagen werden. Ook werden hier krijgsgevangenen en vluchtelingen opgevangen en werd deze basis gebruikt als ontvangsthaven voor de arriverende troepen van de verschillende VN-lidstaten. De derde en laatste basis, vergelijkbaar met de achterwaartse basis van het NDVN, verzorgde de directe bevoorrading van de Amerikaanse troepen aan het front. Deze bevond zich aanvankelijk in het gebied rond Inchon en Seoul in het westen van Korea, maar bewoog daarna mee met het front.²⁷

Deze logistieke organisatie kreeg echter in de eerste weken van de Amerikaanse deelname al met moeilijkheden te maken. Door de plotse Noord-Koreaanse inval moest de VS snel hulp bieden, waardoor er geen logistiek protocol was en zich grote tekorten in voorraden en logistiek personeel voordeden.²⁸ Ook had Zuid-Korea enkel de havenstad Pusan nog in handen, waardoor maar zeer beperkte aanvoerlijnen mogelijk waren,²⁹ en werd de logistieke ondersteuning zwaar belemmerd door het Koreaanse berglandschap en extreme temperaturen. Na deze eerste weken was de logistieke organisatie efficiënter en werden zelfs schepen met voorraden teruggestuurd aangezien men dacht dat Noord-Korea snel bezet zou worden en de oorlog voorbij zou zijn voor de winter. De VS had echter niet op de Chinese inmenging gerekend die toen volgde, waardoor het Amerikaanse leger niet voorbereid was op de winter van 1950/51.³⁰ Na deze winter en het einde van de fase van zeer beweeglijke frontlijnen (december 1951) was de logistieke ondersteuning weer efficiënter geregeld, waarna zich relatief weinig moeilijkheden meer voordeden.

²⁴ H.T.M. Kroezen, *De logistieke verzorging van het Nederlands Detachement Verenigde Naties in Korea* (Breda 1994), 17-19.

²⁵ Stiphout, *De bloedigste oorlog*, 9.

²⁶ Kroezen, *De logistieke verzorging*, 20.

²⁷ Terrence J. Gough, *US Army Mobilization and Logistics in the Korean War: A Research Approach* (Washington 1987), 59-63.

²⁸ Gough, *US Army Mobilization*, 24-27.

²⁹ Den Haag, Nederlands Instituut voor Militaire Historie, 'Nederlands Detachement Verenigde Naties', inv.nr. 14, 'De oorlog in Korea' (29-07-1950).

³⁰ Stiphout, *De bloedigste oorlog*, 11, 57.

De logistieke organisatie van het Nederlands Detachement Verenigde Naties

De eerdergenoemde Amerikaanse militaire hiërarchie gold ook voor het Nederlands Detachement Verenigde Naties. Zij werd geclassificeerd als bataljon, ondanks het feit dat haar omvang onder het minimum voor een bataljon lag. Een bataljon kende namelijk minimaal 700 manschappen, terwijl het NDVN 636 manschappen bevatte. Het NDVN werd onderdeel van het 38th *US Infantry Regiment* van het Amerikaanse leger. Dit regiment was weer onderdeel van de *2nd US Division*, beter bekend als de *Indianhead Division* door de afbeelding van een indiaan met hoofdtooi op het embleem. De *2nd US Division* stond weer onder het *8th Army*, de Amerikaanse legereenheid die in Korea aanwezig was.³¹ Het NDVN, als bataljon, was onderverdeeld in compagnieën. Dit waren er vier in totaal:

- Twee tirailleurcompagnieën: Een tirailleurcompagnie was de infanteristencompagnie. Deze compagnie bevatte de schutters, de vechtende militairen van het NDVN. De tirailleurcompagnieën telden elk 190 militairen.
- Een stafcompagnie: Deze compagnie voerde alle verzorgende, voornamelijk logistieke taken voor het bataljon uit. De stafcompagnie was onderverdeeld in vier, soms zes pelotons: een keukenpeloton, onderhoudspeloton, bevoorradingspeloton, transportpeloton, verbindingspeloton (als het bataljon op grote afstanden verdeeld was) en geneeskundig peloton (bij zware gevechten met vele gewonden). Deze compagnie bestond uit 117 militairen.
- Een ondersteuningscompagnie: Deze compagnie voerde alle gevechts-ondersteunende taken uit. Voorbeelden hiervan zijn genie, artillerie en luchtsteun. Deze compagnie telde 139 militairen.

Naast deze compagnieën kende het NDVN ook een zogenaamde bataljonsstaf. Dit was een aparte groep militairen die de bataljonscommandant ondersteunde bij het coördineren van de acties van het NDVN. Deze bataljonsstaf was onderverdeeld in vier secties: sectie S-1 regelde de personeelszaken, sectie S-2 de inlichtingen en veiligheid, sectie S-3 ging over de operatiën en sectie S-4 coördineerde de logistiek. De coördinatie van de logistieke ondersteuning van het NDVN was dus in handen van de sectie S-4 van de bataljonsstaf, terwijl de uitvoering van de logistieke ondersteuning zelf bij de stafcompagnie lag.

Het centrale punt voor deze ondersteuning was de zogenaamde achterwaartse basis, of *Rear* in het Engels. De achterwaartse basis bevond zich opeenvolgend in Chungju (februari – mei 1952) Chunchon (mei – oktober 1952) en Yong-Dong-Po (november 1952 – november 1954). De reden voor deze verplaatsingen was dat het NDVN in deze perioden in verschillende gebieden in Korea actief was. Hierom was het om praktische redenen dan ook beter om ook de achterwaartse basis mee te verplaatsen.³² De achterwaartse basis, voor het een volledige logistieke functie kreeg, werd oorspronkelijk ingesteld om de overschotten aan Britse kleding op te slaan. Dit overschot deed zich al bij de aankomst van het NDVN in Korea voor aangezien de Nederlandse militairen met deze kleding naar Korea zijn gezonden. Eenmaal aangekomen bleek echter dat de Britse kleding ongeschikt was. In Korea waren namelijk Amerikaanse wasinstallaties voor de kleding aanwezig, waarin de Britse kleding niet gewassen kon worden aangezien deze kleding van een andere stof was gemaakt. Daarnaast kwam de uniformiteit van kleding in het gedrang aangezien het merendeel van de VS en VN-troepen Amerikaanse kleding droeg, terwijl de Nederlandse militairen Britse kleding droegen. Hierdoor werd vrij snel overgegaan op Amerikaanse kleding, waarna de Britse kleding niet meer werd gebruikt en opgeslagen moest worden. De

³¹ Klep en Van Gils, *Van Korea tot Kosovo*, 181.

³² Ministerie van Defensie, *Inventaris van het archief*, 5.

beweeglijke oorlogvoering en het gebrek aan vervoersmiddelen maakte het namelijk onmogelijk om deze overvloedige kleding mee te nemen.

Alhoewel dit de aanleiding is geweest voor het instellen van de achterwaartse basis kreeg zij na verloop van tijd ook andere functies. Uiteraard werd de bevoorrading van het front vanuit de achterwaartse basis geregeld. Naast kleding werden ook andere overvloedige voorraden, zoals munitie, buit of gereedschap, in de achterwaartse basis opgeslagen. Tevens diende de achterwaartse basis als ziekenzaal en werden de korpsbetaalmeester en bataljonsadministratie hier gevestigd. Ook werden uit praktische redenen de bad- en waswerkzaamheden in de achterwaartse basis gedaan aangezien de bad- en wasinstallaties van het regiment niet waren ingesteld op een vierde bataljon.³³

Vanuit de achterwaartse basis werd dus alle logistieke steun geregeld. Deze steun werd aan de militairen aan het front verleend door voorraden, troepen en andere ondersteuning te transporteren naar het zogenaamde bataljonstreinengebied. Dit waren geen echte treinen, maar een konvooi van voertuigen dat als verdeelplaats diende voor de militairen aan het front. Dit bataljonstreinengebied omvatte de bataljonsverdeelplaats van rantsoenen, de motorvoertuigen onderhoudsgroep, de bagagetrein, een deel van de bataljonsadministratie, de verdeelplaats voor munitie en de keuken. Het bataljonstreinengebied bevond zich, afhankelijk van de situatie, zo'n 2 tot 5 km achter het front.³⁴ In de meeste gevallen werd het bataljonstreinengebied, ondanks de veilige afstand tot het front, ook ingegraven in verband met gevaar voor mortiervuur. Voornamelijk de keuken en munitievoorraden, die soms om praktische redenen dichterbij het front werden geplaatst, werden ingegraven en verspreid over het bataljon.³⁵ De bevoorrading van de achterwaartse basis zelf werd vanuit het divisietreinengebied van de *2nd Division* van het Amerikaanse leger geregeld.

Vorraden die acuut nodig waren werden uit Japan verscheept, andere voorraden kwamen rechtstreeks uit Nederland. De voorraden waren onderverdeeld in vijf klassen, namelijk klasse I (voedselrantsoenen), klasse II (uitrusting), klasse III (brandstof voor vervoersmiddelen en keukens/kachels), klasse IV (vervoersmiddelen en onderdelen) en klasse V (munitie en explosieven). Deze voorraden moesten allemaal voor een strak bepaalde tijd worden aangevraagd en werden getransporteerd middels jeeps, trucks en trailers. Op de achterwaartse basis waren altijd standaard een ¼ tonner en ¾ tonner aanwezig en bij periodes van rust ook een 2,5 tonner.³⁶ Naast deze voertuigen werden ook Zuid-Koreaanse burgers ingezet voor transport naar gebieden waar voertuigen niet konden komen. Dit waren zogenaamde Katusa's. Zij brachten voornamelijk munitie en rantsoenen naar fronten en brachten gewonden mee terug. Hier wordt in hoofdstuk 3 nader op ingegaan.³⁷

Deze logistieke processen waren van kracht als het NDVN militair actief was. Er waren echter ook rustperiodes voor het NDVN, waarbij het voornamelijk aan training deed. Daarnaast werden deze periodes gebruikt om de militairen van het NDVN uitgebreid te herbevoorraden. Dit wordt in meerdere rapporten bevestigd. Een S-4 rapport uit februari 1951 stelt bijvoorbeeld dat het gebruikelijk was dat het NDVN in rustperiodes uitgebreid herbevoorraad zou worden.³⁸ In een ander rapport, van de sectie S-3 van de bataljonsstaf, staat dat het NDVN na de

³³ Ministerie van Oorlog, *Algemeen verslag van het Nederlands Detachement Verenigde Naties in Korea, November 1950 – Oktober 1951* (datum onbekend), 54-56.

³⁴ Ministerie van Oorlog, *Algemeen verslag*, 55-56.

³⁵ Schaarsbergen, Van Heutzmuseum, 'Nederlands Detachement Verenigde Naties', inv. nr. 27, 'S-4 aangelegenheden, periode 06-07 – 15-07 1951' (16-07-1951).

³⁶ Ministerie van Oorlog, *Algemeen verslag*, 53-56.

³⁷ Kroezen, *De logistieke verzorging*, 16.

³⁸ Schaarsbergen, Van Heutzmuseum, 'Nederlands Detachement Verenigde Naties', inv. nr. 27, 'Rapport S-4, Februari 1951' (28-02 1951).

verovering van heuvel 1051 in juni 1951 een maand rust had. Deze tijd werd vervolgens besteed om wapens en uitrusting te repareren en te vervangen.³⁹

Samenvattend: de logistieke ondersteuning van het NDVN en haar achterwaartse basis

Kort samengevat kende de logistieke ondersteuning van het NDVN in de Korea-Oorlog een gedegen organisatie. De coördinatie van deze ondersteuning lag bij de Sectie S-4 van de bataljonsstaf, die de bataljonscommandant ondersteunde bij de coördinatie van het NDVN op verschillende terreinen. De eigenlijke uitvoering van de logistieke ondersteuning werd gedaan door de stafcompagnie, die onderverdeeld was in verschillende pelotons met elk een eigen logistieke specialiteit.

De spil van deze ondersteuning was de achterwaartse basis. Deze bevond zich achtereenvolgend in Chungju, Chunchon en Yong-Dong-Po en diende oorspronkelijk als opslagplaats voor overtollige kleding. Later kreeg de achterwaartse basis een bredere logistieke functie: de bevoorrading van het front werd hier geregeld en alle overtollige voorraden werden hier opgeslagen. Ook bevonden de ziekenzaal, bataljonsadministratie en bad- en waswerkzaamheden zich hier. De logistieke steun ging van de achterwaartse basis naar het front via het zogeheten bataljonstreinengebied, een konvooi van voertuigen dat zich enkele kilometers achter het front bevond. Hier bevonden zich de nodige plaatselijke diensten, zoals de keuken, en alle aanwezige voertuigen stonden hier geparkeerd. Bovendien was het een verdeelplaats voor rantsoenen en munitie. De achterwaartse basis zelf werd op haar beurt verzorgd door het divisietreinengebied van de *2nd Division*, dat de nodige voorraden voor het NDVN ofwel vanuit Japan ofwel vanuit Nederland kreeg aangeleverd.

Door in dit hoofdstuk diep in te zijn gegaan op de militaire logistieke processen ten tijde van de Korea-Oorlog is een goed beeld geschetst van de organisatie van de logistieke ondersteuning van het NDVN. Er is ingegaan op wie verantwoordelijk was voor de coördinatie en uitvoering van de logistieke ondersteuning, de wijze waarop de logistieke ondersteuning zelf werd uitgevoerd en de functie van de achterwaartse basis. Een belangrijk aspect mist echter in dit verhaal, namelijk de discrepantie tussen theorie en praktijk. Dit hoofdstuk heeft de logistieke ondersteuning enkel omschreven zoals deze officieel is vastgesteld. In uiterst veel gevallen komen theorie en praktijk echter nauwelijks overeen. Er kunnen bijvoorbeeld personeelstekorten zijn, waardoor niet alle taken volgens de norm kunnen worden uitgevoerd. Ook kan er haperende communicatie zijn, waardoor bevoorrading niet volgens plan verloopt. De discrepantie tussen de theorie en de praktijk is kortom een onmisbaar element in deze beschouwing. Het derde en laatste hoofdstuk zal hier om deze reden uitgebreid op ingaan.

³⁹ Schaarsbergen, Van Heutzmuseum, 'Nederlands Detachement Verenigde Naties', inv. nr. 27, 'S-3 aangelegenheden, periode 20-04 – 20-06 1951' (21 juni 1951).

Ontberingen in de winter en ‘ongewenste voedselsituaties’

De rol van het personeel in de logistieke ondersteuning van het NDVN

“Ik kom als ik dood ben vast in de hemel, want in de hel ben ik al geweest.”

~ Willi de Vries, Korea-veteraan

Zoals al gezegd in het vorige hoofdstuk kennen vele oorlogen een grote discrepantie tussen theorie en praktijk op verschillende vlakken. De normen en protocollen die vooraf zijn vastgesteld worden zeker niet altijd aangehouden in de praktijk. Veelvoorkomende redenen hiervoor zijn noodsituaties die een afwijking van de norm vereisen of foutief handelen door militairen.

Zo kende ook de logistieke organisatie van het NDVN verschillen tussen theorie en praktijk. Er was bijvoorbeeld een tekort aan winterkleding en de bataljonsadministratie liet te wensen over door grote personeelstekorten. Dergelijke situaties die door het NDVN in de praktijk werden ondervonden worden in dit hoofdstuk geïllustreerd door uitvoerig in te gaan op de ervaringen van het personeel van de logistieke ondersteuning en de omstandigheden waarin dat personeel moest opereren. De volgende vraag staat hierbij centraal:

Wat was de specifieke rol van het logistieke personeel, behorende bij het Regiment Intendancetroepen en het Regiment Aan- en Afvoertroepen, in de logistieke ondersteuning van het NDVN?

Een drietal zaken zullen centraal staan om een goed beeld te krijgen van de rol die het logistieke personeel in de praktijk had. Allereerst komen de organisatorische moeilijkheden van de logistieke ondersteuning naar voren. Hoewel de logistieke ondersteuning, zoals in voorgaand hoofdstuk duidelijk is geworden, een duidelijke organisatie kende werd deze organisatie door praktische situaties niet altijd gehonoreerd. Deze afwijkingen en moeilijkheden binnen de logistieke ondersteuning zijn van belang omdat dit een onmisbaar element is bij de schetsing van praktische situatie. Ten tweede wordt op een meer persoonlijk niveau gekeken en komen de ervaringen van het logistieke personeel naar voren, alsmede de omstandigheden waarin zij moesten opereren. Hierbij wordt vooral het accent gelegd op de tekorten in zowel personeel als voorraden die de logistieke ondersteuning van het NDVN plaagden. Ten derde wordt aandacht besteed aan de lof die het logistieke personeel werd toegekend. Logistiek personeel heeft zelfs een belangrijke overwinning op hun naam staan, die verderop in dit hoofdstuk nader zal worden uitgewerkt.

Hoewel de vraag specifiek het Regiment Intendancetroepen en het Regiment Aan- en Afvoertroepen noemt heeft het onderzoek uitgewezen dat de selectie en indeling van de militairen in het NDVN zeer weinig is gebaseerd op de originele regimenten waar de militairen waren ingedeeld. Hierom zal dit hoofdstuk het logistieke personeel van het NDVN in het algemeen behandelen. In een bijlage aan het eind van deze beschouwing wordt aandacht besteed aan de gesneuvelde en onderscheiden militairen die oorspronkelijk tot het Regiment Intendancetroepen en het Regiment Aan- en Afvoertroepen behoorden.

Aangezien dit hoofdstuk voornamelijk praktische en persoonlijke informatie vereist wordt hoofdzakelijk gebruik gemaakt van archiefstukken. In het archief van het Regiment Van Heutz te Schaarsbergen liggen verscheidene rapporten van de sectie S-4 (dit wordt later in dit hoofdstuk nader uitgelegd) die wekelijks of maandelijks werden uitgebracht. Deze rapporten lenen zich bijzonder goed voor het onderzoeken van de omstandigheden in de Korea-Oorlog. Tevens wordt gebruik gemaakt van ander archiefmateriaal dat voornamelijk in het Nationaal Archief te Den Haag ligt, zoals inspecties van de achterwaartse basis of correspondentie tussen bijvoorbeeld de commandant van het NDVN en het Ministerie van Oorlog.

Organisatorische moeilijkheden binnen de logistieke ondersteuning van het NDVN

Zoals aangegeven ondervond de logistieke ondersteuning van het NDVN verscheidene praktische moeilijkheden. Deze vonden voornamelijk plaats in de periode november 1950 tot juni/juli 1951 aangezien het front in deze periode zeer beweeglijk was en het NDVN zich dus veel moest verplaatsten. Dit blijkt uit het algemeen verslag van het NDVN in de periode november 1950 tot oktober 1951, waarin staat dat 'de problemen omtrent logistiek en bevoorrading voornamelijk ondervonden werden in de eerste maanden dat het NDVN in Korea actief was. Medio 1951 waren de voorraden weer op peil.'⁴⁰ Ook stelt het S-4 rapport van de periode 11 april tot 21 juni 1951 dat de veranderende en kortdurende detacheringen van het NDVN voor 'een stroeve gang van zaken bij de logistiek' zorgde, met als gevolg tijdelijke tekorten aan voedsel en munitie.⁴¹

De eerste moeilijkheid is het feit dat het NDVN als vierde bataljon aan het *38th US Regiment* werd toegevoegd. Dit was al een afwijking van de norm aangezien regimenten doorgaans drie bataljons kenden. De toevoeging van een vierde bataljon zorgde voor een tweetal centrale problemen. Allereerst was overbelasting van het verzorgende personeel binnen het regiment een direct gevolg. De bad- en wasinstallaties van het regiment konden bijvoorbeeld niet het groter aantal militairen in het regiment verzorgen, en in dit geval moest het NDVN één bad- en wasinstallatie met een Frans bataljon delen.⁴² Een ander voorbeeld is dat bij verplaatsing van het NDVN vaak onvoldoende transportmiddelen aanwezig waren, waardoor de militairen in gedeelten vervoerd moesten worden.⁴³ Ten tweede had het NDVN als vierde bataljon bij het regiment nadelen voor de bevoorrading. In een S-4 rapport van februari 1951 wordt uitdrukkelijk gesteld dat het bevoorradingssysteem sterk werd beïnvloed door de organisatorische verhouding van het NDVN ten opzichte van het bijbehorende regiment. Aangezien deze verhouding afwijkend was zorgde dit voor een disfunctionerend bevoorradingssysteem.⁴⁴ Binnen het reguliere bevoorradingssysteem werden voorraden aangevraagd en geleverd volgens een strak proces en schema. Door de afwijkende situatie van het NDVN binnen het regiment verliep dit proces niet naar behoren, waardoor aanvragen in vele gevallen te laat of helemaal niet werden behandeld.⁴⁵ Na al deze moeilijkheden kreeg het NDVN toch toestemming om een logistiek zelfstandig bataljon te worden. Deze omslag moest echter ook weer in het bureaucratische systeem verwerkt worden, wat weer voor nieuwe afwijkingen van de voorschriften zorgde.⁴⁶ Deze omslachtigheid wordt ook genoemd in het S-4 rapport van 1 tot 10 maart 1951, waarin wordt gesteld dat het 'aanvragen via het Regiment uiterst onpraktisch was.'⁴⁷

⁴⁰ Ministerie van Oorlog, *Algemeen verslag*, 53.

⁴¹ Schaarsbergen, Van Heutzmuseum, 'Nederlands Detachement Verenigde Naties', inv. nr. 27, 'S-4 aangelegenheden, periode 11 april tot 21 juni 1951' (21-04-1951).

⁴² Kroezen, *De logistieke verzorging*, 25.

⁴³ Schaarsbergen, Van Heutzmuseum, 'Nederlands Detachement Verenigde Naties', inv. nr. 27, 'S-3 aangelegenheden, periode 20 april tot 20 juni 1951' (20-06-1951).

⁴⁴ Schaarsbergen, Van Heutzmuseum, 'Nederlands Detachement Verenigde Naties', inv. nr. 27, 'Rapport S-4, Februari 1951' (28-02-1951).

⁴⁵ Klep en Van Gils, *Van Korea tot Kosovo*, 181.

⁴⁶ Ministerie van Oorlog, *Algemeen verslag*, 53.

⁴⁷ Schaarsbergen, Van Heutzmuseum, 'Nederlands Detachement Verenigde Naties', inv. nr. 27, 'Rapport S-4, periode 1 tot 10 maart 1951' (10-03-1951).

Tekorten in personeel, uitrusting en voorraden

Naast deze organisatorische problemen kampte de Stafcompagnie van het NDVN met tekorten in personeel, uitrusting en voorraden. Allereerst waren er grote uitrustingstekorten bij het transport. De voorraden en de militairen zelf van het NDVN konden vaak niet in een keer vervoerd worden door een tekort aan vervoersmiddelen. Daarnaast maakte het Koreaanse landschap, met haar bergachtige gebieden of zeer diepe rivieren, het extreem moeilijk voor de aanwezige vervoersmiddelen om bij het front te komen. Bovendien waren de wegen waarover getransporteerd moest worden zeer smal of slecht onderhouden. Stiphout spreekt in zijn boek van kilometerslange files door de smalle wegen en ongelukken die de weg versperren. Ook waren de chauffeurs van de grote trucks en trailers volgens Stiphout 'extreem zenuwachtig en doodsbang' en moesten zij constant zeer goed opletten door het slechte wegennet.⁴⁸ Om met deze moeilijke omstandigheden om te gaan werden zogenaamde ROKS of *Katusa's* aan het bataljon toegevoegd. Dit waren Zuid-Koreaanse burgers die, als dragers, het transport naar het front verzorgden als de vervoersmiddelen dit niet konden. Ook deden zij hand- en spandiensten in de achterwaartse basis en aan het front.⁴⁹ Daarnaast waren onderdelen voor de transportvoertuigen gedurende het hele verblijf van het NDVN in Korea zeer moeilijk te verkrijgen. Dit blijkt uit S-4 rapporten uit zowel maart 1951 als mei 1953, waarin wordt gesteld dat onderdelen van voertuigen uiterst schaars verkrijgbaar waren en gedurende de hele oorlog werden gemist.⁵⁰

Een tweede tekort, ditmaal op gebied van personeel, deed zich voor in de militaire administratie. Deze was namelijk zwaar onderbezet. Veel bevoorradingsaanvragen werden bijvoorbeeld niet of deels ingevuld en lang niet alle aanvragen werden afdoende behandeld. De voornaamste oorzaak hiervoor was, naast de toevoeging van het NDVN als vierde bataljon aan het *38th US Regiment*, gebrekkige administratie en communicatie. Dit blijkt bijvoorbeeld uit correspondentie tussen de commandant van het NDVN en het Ministerie van Oorlog, waarin staat dat zogenaamde *logistical reports* al geruime tijd niet zijn binnengekomen. Ook stelt de commandant dat de inname, opslag en onderhoud van de voorraden zeer problematisch is door een 'chronisch tekort aan administratief geschoold personeel.' In dezelfde brief beschrijft de commandant zijn inspectie van de achterwaartse basis en constateert dat er 'vrijwel geen magazijnadministratie aanwezig was' en dat 'opgeslagen kleding en uitrusting in deplorabele toestand was. (...) De voorraad was enorm aangegroeid en er was te weinig personeel en hulpmiddelen om een volledige magazijndienst te draaien.' Ook noemt de commandant de grootschalige diefstal van voorraden in de achterwaartse basis, vermoedelijk door de Zuid-Koreaanse burgersoldaten die het kamp bewaakten.⁵¹ Het algemeen verslag van het NDVN stelt tot slot dat bevoorrading van achteren naar voren lang niet altijd kon geschieden door personeelsgebrek.⁵²

⁴⁸ Stiphout, *De bloedigste oorlog*, 80.

⁴⁹ Kroezen, *De logistieke verzorging*, 24.

⁵⁰ Schaarsbergen, Van Heutzmuseum, 'Nederlands Detachement Verenigde Naties', inv. nr. 27, 'Rapport S-4, periode 1 tot 10 maart 1951' (10-03-1951); 'S-4: Maandelijks verslag over de periode 1 mei t/m 31 mei 1953' (31-05-1953).

⁵¹ Den Haag, Nationaal Archief, 'Nederlands Detachement Verenigde Naties', inv. nr. 119, 'Correspondentie tussen Ministerie van Oorlog en commandant NDVN' (07-12-1953; 14-12-1953).

⁵² Ministerie van Oorlog, *Algemeen verslag*, 53.

Het derde tekort is het tekort in kleding en voedsel. Eerder is al genoemd dat er in de winter van 1951-1952 een extreem tekort aan winterkleding was aangezien de Amerikanen dachten voor kerst thuis te zijn. Dit kledingtekort komt zeer vaak terug in zowel de S-4 rapporten als de correspondentie binnen de legerleiding. Een briefwisseling tussen de commandant van het NDVN en het hoofdkwartier van de generale staf in Japan bijvoorbeeld bevat een dringend verzoek tot Amerikaanse winterkleding door de extreme kou.⁵³ Daarnaast wordt in een afschrift van het *8th Army* over het NDVN duidelijk vastgelegd dat kleding zo snel mogelijk moet worden geleverd en dat geen kleding weg mag worden gegeven. Ook doet het afschrift een beroep op de 'vindingrijkheid van de militairen om de kleding zo goed mogelijk te bewaren.'⁵⁴

Zoals gezegd kwamen ook voedseltekorten voor. Dit kwam echter niet door een gebrekkige bevoorrading of miscommunicatie, maar door het feit dat de Nederlandse militairen wel drie keer zoveel aten als de Amerikaanse. De standaard hoeveelheid die voor rantsoenen gold was dus lang niet genoeg voor de militairen van het NDVN. Hierom gingen Nederlandse militairen foerageren van het Koreaanse platteland en werden speciaal voor hen aardappelen geïmporteerd. Ook staat in een S-4 rapport van februari dat het keukenpersoneel haar best deed de veel etende soldaten van het NDVN te voeden, al werd geklaagd dat 'daar niet alle keukenpersoneel de kookkunst verstaat.' Pas na de komst van een Amerikaanse kok was de voedselsituatie bevredigend aangezien 'Amerikaanse kwaliteit met Hollandse kwantiteit werd gecombineerd.'⁵⁵

Lof voor het NDVN en het logistiek personeel

Ondanks al deze moeilijkheden kreeg het NDVN zeer veel lof van buitenaf. Het NDVN werd geprezen om haar kunde met de nieuwe Amerikaanse wapens en de effectiviteit van hun patrouilles. Dit kwam voornamelijk door de ervaring van de Nederlandse militairen in Nederlands Indië op gebied van anti-guerrilla patrouilles. Raatgever geeft in zijn boek een uitspraak van generaal-majoor Fry over de Nederlanders: "Zonder twijfel kon niet één bataljon, de Amerikaanse inbegrepen, bekwaam zijn wat militaire eigenschappen betreft." Ook kregen drie militairen de Militaire Willemsorde, de hoogste Nederlandse militaire onderscheiding. Dit waren luitenant-kolonel Marinus Den Ouden, soldaat Ketting Olivier en kapitein J. Anemaet. Daarnaast ontvingen veel andere Nederlandse militairen een lagere militaire onderscheiding en werd het NDVN als bataljon tweemaal met de *Unit Citation* van de president van de VS beloond.⁵⁶

Ook het logistieke personeel heeft lof ontvangen. In een S-4 rapport van juni-juli 1951 wordt bijvoorbeeld genoemd dat de Nederlandse monteurs zeer vindingrijk waren in het bemachtigen van onderdelen voor de jeeps, trucks en trailers. Zoals gezegd was hier gedurende de hele Korea-Oorlog een groot tekort aan. De monteurs konden dit deels oplossen door onderdelen buiten het bevoorradingssysteem om te bemachtigen, waarbij ze de onderdelen bijvoorbeeld op eigen initiatief uit Nederland lieten komen, of ze haalden onderdelen bij de Koreaanse burgerbevolking.⁵⁷

⁵³ Den Haag, Nationaal Archief, 'Nederlands Detachement Verenigde Naties', inv. nr. 119, 'Correspondentie tussen hoofdkwartier generale staf en commandant NDVN' (17-15-1951).

⁵⁴ Schaarsbergen, Van Heutzmuseum, 'Nederlands Detachement Verenigde Naties', inv. nr. 27, 'Afschrift Eight United States Army Korea (EUSAK): Conservation of clothing and equipment' (06-03-1951).

⁵⁵ Schaarsbergen, Van Heutzmuseum, 'Nederlands Detachement Verenigde Naties', inv. nr. 27, 'Rapport S-4, februari 1951' (28-02-1951).

⁵⁶ Raatgever, *Van Heiligerlee tot Korea*, 87-88.

⁵⁷ Schaarsbergen, Van Heutzmuseum, 'Nederlands Detachement Verenigde Naties', inv. nr. 27, 'S-4 aangelegenheden, periode 21 juni tot 6 juli 1951' (06-07-1951).

Ook stelt een S-4 rapport uit februari 1951 dat er geen duidelijke aanvoer organisatie voor munitie was en dat de goede aanvoer van munitie naar het front voornamelijk te danken was aan de 'vindingrijkheid van allerlei logistiek personeel'.⁵⁸

Het logistiek personeel had naast de logistieke verzorging ook een rol in de militaire activiteiten van het NDVN. Zo stond officieel vastgelegd dat de aanwezige koks, chauffeurs, schrijvers, etc. bij een aanval geacht werden mee te vechten om de vuurkracht zo hoog mogelijk te houden.⁵⁹ Het logistiek personeel heeft zelfs nog een militaire overwinning op haar naam staan. De verovering van heuvel 325 nabij Wonju, een van de drie voornaamste gevechten waarbij het NDVN actief was, is namelijk door logistiek personeel uitgevoerd. De eerste en tweede poging om de heuvel te veroveren waren mislukt, waarna de militairen van de tirailleurcompagnieën door lichamelijke en geestelijke afzwakking niet verder konden vechten. Bataljonscommandant Eekhout heeft vervolgens een nieuw aanvalsteam samengesteld dat bestond uit logistiek personeel, namelijk schrijvers, koks en chauffeurs. Dit team heeft uiteindelijk de verovering met succes af weten te ronden.⁶⁰

Samenvattend: de praktische situatie van de logistieke ondersteuning en de ervaringen en omstandigheden van het logistieke personeel

Al met al kan met zekerheid worden gezegd dat, op gebied van de logistieke ondersteuning van het NDVN, de praktijk zeker niet altijd overeenkwam met de theorie. Allereerst zorgde de toewijzing van het NDVN als vierde bataljon aan het *38th US Infantry Regiment* voor allerlei logistieke en bureaucratische moeilijkheden, zoals een onjuiste aanvraag en levering van voorraden en overbelasting van faciliteiten als de bad- en wasinstallaties. Daarnaast had het logistiek personeel te maken met grote tekorten in zowel personeel als middelen. Transport werd sterk bemoeilijkt door het onbegaanbare Koreaanse klimaat en landschap en er was gedurende de hele oorlog een tekort aan onderdelen, waardoor transportvoertuigen onvoldoende onderhouden werden. Chauffeurs en monteurs hadden het door deze omstandigheden bijzonder moeilijk. Winterkleding was ook extreem schaars, voornamelijk in de winter van 1950-1951. Meerdere S-4 rapporten en correspondenties tussen de commandant van het NDVN en het thuisfront bevestigden dit. Daarnaast kampte het administratieve personeel van de Stafcompagnie met grote personeelstekorten, waardoor onderhoud en inventaris van voorraden sterk te wensen overliet en er zelfs massaal diefstal plaatsvond in de achterwaartse basis.

Ondanks deze ontberingen was er veel lof voor het NDVN en het logistieke personeel. Meerdere bronnen, zowel primair als secundair, bevestigen de bewondering die Amerikaanse officieren hadden voor de kunde van het NDVN, die voornamelijk in Nederlands-Indië is opgedaan. Daarnaast spreekt de literatuur over de veelzijdigheid van koks en chauffeurs en dat logistiek personeel meevocht bij gevechten om de vuurkracht optimaal te houden. De verovering van heuvel 325 nabij Wonju is zelfs aan logistiek personeel te danken.

⁵⁸ Schaarsbergen, Van Heutzmuseum, 'Nederlands Detachement Verenigde Naties', inv. nr. 27, 'Rapport S-4, februari 1951' (28-02-1951).

⁵⁹ Den Haag, Nederlands Instituut voor Militaire Historie, 'Nederlands Detachement Verenigde Naties', inv. nr. 3, 'Memorandum: 50ste verslag Korea' (datum onbekend).

⁶⁰ Klep en Van Gils, *Van Korea tot Kosovo*, 182.

Conclusie

In de inleiding is aangegeven dat deze historische beschouwing in het teken staat van de logistieke ondersteuning van het Nederlands Detachement Verenigde Naties, het Nederlandse infanteriebataljon dat in de Korea-Oorlog (1950-1954) heeft gestreden. Deze beschouwing is geschreven in opdracht van de commandant van het Regiment Bevoorraders- en Transporttroepen van de Koninklijke Landmacht en dient als toevoeging aan de historische canon van dit regiment. Hierbij is uitgegaan van een uitgebreide probleemstelling. Deze luidt als volgt:

Welke politiek-strategische ontwikkelingen zijn op welke wijze van invloed geweest op de inzet van de Nederlandse bijdrage aan de Koreaanse Oorlog in de periode van 1950 tot en met 1954 en op welke wijze werd het Nederlands Detachement Verenigde Naties logistiek ondersteund vanaf de achterwaartse basis en wat was de specifieke rol daarin van het logistieke personeel behorende bij het Regiment Intendancetroepen en het Regiment Aan- en Afvoertroepen?

Gezien de omvang van deze probleemstelling is deze in drie delen opgesplitst, waarbij elk deel in een apart hoofdstuk is behandeld. De politiek-strategische ontwikkelingen kwamen eerst aan bod, daarna de logistieke organisatie van het NDVN behandeld en tot slot de praktijk van de logistieke ondersteuning en de ervaringen van het logistieke personeel zelf. Middels deze conclusie wordt de informatie uit de drie afzonderlijke hoofdstukken gecombineerd en wordt een eensluidend antwoord gegeven op de probleemstelling.

Allereerst zullen de relevante politiek-strategische ontwikkelingen nogmaals worden genoemd. Dit zijn er in totaal vier. De eerste ontwikkeling is het ontstaan van de Koude Oorlog. Aangezien de Korea-Oorlog is ontstaan door een conflict tussen het communistische Noord-Korea en kapitalistische Zuid-Korea stond zij in het teken van de Koude Oorlog. Hierom mag de Koude Oorlog als relevante politiek-strategische ontwikkeling niet ontbreken. De tweede is de vorming van de internationale gemeenschap, specifiek de Verenigde Naties, na de Tweede Wereldoorlog. Deze ontwikkeling heeft er namelijk voor gezorgd dat individuele landen, in het geval van deze beschouwing Nederland, een grotere rol in internationale politiek kregen en dus ook sneller bij internationale conflicten betrokken werden. De derde relevante politiek-strategische ontwikkeling is de bemoeienis van de Verenigde Naties met de Korea-Oorlog. Een resolutie in de Veiligheidsraad heeft er immers voor gezorgd dat de Verenigde Staten steun konden verlenen aan Zuid-Korea en dat de VN-lidstaten, waaronder Nederland, ook in de Korea-Oorlog werden betrokken. De laatste relevante ontwikkeling is de druk die de Verenigde Staten op Nederland heeft uitgeoefend. Nederland was aanvankelijk zeer terughoudend om deel te nemen gezien de nederlagen in de Tweede Wereldoorlog en Nederlands-Indië. Bovendien moesten alle financiële en materiële middelen worden ingezet om de wederopbouw en sociale wetgeving te stimuleren. Toch heeft Nederland een infanteriebataljon naar Korea gestuurd omdat de Verenigde Staten Nederland hier op een dwingende manier toe aanspoorden. Hierom moet deze druk vanuit de VS ook als relevante ontwikkeling worden genoemd.

Het tweede deel van de probleemstelling omvat een omschrijving van de logistieke ondersteuning van het Nederlands Detachement Verenigde Naties vanaf de achterwaartse basis, die in het tweede hoofdstuk is gegeven. Deze omschrijving zal hier tevens kort worden samengevat. De logistieke ondersteuning van het NDVN werd gecoördineerd door de Sectie S-4, een van secties van de bataljonsstaf die de commandant bij de coördinatie van het NDVN ondersteunde. De eigenlijke uitvoering lag bij de stafcompagnie, een van de vier compagnieën (de andere drie zijne twee tirailleurcompagnieën en een ondersteuningscompagnie) die deel uitmaakten van het NDVN. Het NDVN zelf werd als bataljon aangeduid en was ingedeeld bij een Amerikaans regiment, het *38th US Infantry Regiment*. Dit regiment stond onder het commando van de *2nd US Division*, dat weer onder het overkoepelende *8th Army* stond. Het centrale punt voor de bevoorrading van het NDVN was haar achterwaartse basis, die zich achtereenvolgens te Chungju, Chunchon en Yong-Dong-Po bevond (de achterwaartse basis bewoog mee met het NDVN). Deze achterwaartse basis diende voornamelijk als opslag voor de benodigde voorraden, die vervolgens naar de zogenaamde bataljonstreingebieden werden vervoerd. Naast opslag van voorraden diende de achterwaartse basis ook als veldhospitaal en waren hier bad- en wasinstallaties en bataljonsadministraties gevestigd. Voorraden werden volgens een strak schema aangevraagd en geleverd en waren onderverdeeld in vijf klassen. Transport geschiedde voornamelijk met trucks en trailers. Het onbegaanbare Koreaanse landschap zorgde er echter voor dat deze niet altijd bij het front konden komen, waardoor Zuid-Koreaanse burgers, genaamd *Katusa's*, werden ingezet als dragers van voorraden en gewonden. De achterwaartse basis zelf werd door het divisietreinengebied van de *2nd Division* bevoorrad.

Het laatste deel van de probleemstelling heeft een meer persoonlijk karakter en gaat in op de praktische situatie van de logistieke organisatie en het bijbehorende logistieke personeel. Hoofdstuk 3 heeft dit deel uitvoerig behandeld en zal in deze conclusie tevens ook kort gerecapituleerd worden. De uitvoering van de logistieke ondersteuning verliep niet altijd zoals deze initieel gepland was. Allereerst werd het NDVN als vierde bataljon aan het *38th US Infantry Regiment* toegevoegd. Normaal telt een regiment drie bataljons, waardoor dit een afwijking in de militaire hiërarchie was. Dit had twee grote gevolgen, namelijk overbelasting van bijvoorbeeld transport en bad- en wasinstallaties en afwijkende uitvoering van logistieke coördinatie, met als voornaamste gevolg dat aanvragen en leveringen van voorraden slechts beperkt of helemaal niet werden uitgevoerd. Daarnaast kampte de logistieke ondersteuning met een bemoeilijkte transport door het extreme Koreaanse landschap en klimaat en het ontbreken van voldoende onderdelen voor voertuigen. Ook had de militaire administratie te maken met personeelstekorten, waardoor de aanvraag van voorraden niet afdoende werd behandeld en inventarissen en onderhoud van voorraden onvoldoende werden bijgehouden. Ondanks deze moeilijkheden wordt wel gesproken van de vindingrijkheid en veelzijdigheid van het logistieke personeel. Monteurs waren bijvoorbeeld zeer vindingrijk in het bemachtigen van onderdelen buiten het systeem van voorraadaanvragen om, munitie werd bemachtigd zonder dat er een duidelijk systeem voor het aanvragen van munitie was en het logistieke personeel vocht gewoon mee als dit noodzakelijk was. De verovering van heuvel 325 nabij Wonju is zelfs te danken aan een team van militairen die eigenlijk logistieke taken hadden.

Literatuurlijst

Secundaire bronnen

Gough, Terrence J., *US Army Mobilization and Logistics in the Korean War: A Research Approach* (Washington 1987).

Klep, Christ en Richard van Gils, *Van Korea tot Kosovo: De Nederlandse deelname aan vredesoperaties sinds 1945* (Den Haag 2000).

Kroezen, H.T.M., *De logistieke verzorging van het Nederlands Detachement Verenigde Naties in Korea* (Breda 1994).

Ministerie van Defensie, *Inventaris van het archief van het Nederlands Detachement Verenigde Naties in Korea, 1950-1954* (1979).

Ministerie van Oorlog, *Algemeen verslag van het Nederlands Detachement Verenigde Naties in Korea, November 1950 – Oktober 1951* (datum onbekend).

Raatgever, J.G., *Van Heiligerlee tot Korea: Geschiedenis van de Koninklijke Landmacht* (Utrecht 1961).

Roozenbeek, Herman et al, *In dienst van de troep: Bevoorrading en transport bij de Koninklijke Landmacht* (Amsterdam 2008).

Stiphout, Robert, *De bloedigste oorlog. Het vergeten bataljon Nederlandse militairen in Korea* (Amsterdam-Antwerpen 2009).

Vereniging Oud Korea Strijders, *Lijst met Koreagangers behorende tot het Regiment Aan- en Afvoertroepen* (plaats en datum onbekend).

Vereniging Oud Korea Strijders, *Lijst met Koreagangers behorende tot het Regiment Intendancetroepen* (plaats en datum onbekend).

Primaire bronnen

Staten-Generaal Digitaal – ‘Handelingen Tweede Kamer’, www.statengeneraaldigitaal.nl (geraadpleegd 06 juni 2018).

Den Haag, Nationaal Archief, ‘Nederlands Detachement Verenigde Naties, 1950-1954’:

Inventarisnummer 119

‘Correspondentie tussen commandant NDVN en Minister van Oorlog, betreft Repatriëren van NDVN-militairen in Amerikaanse kleding’, 14 december 1952.

‘Correspondentie tussen hoofdkwartier generale staf en commandant NDVN’, 17 mei 1951.

‘Correspondentie tussen Ministerie van Oorlog en commandant NDVN’, 07 december 1953. ‘Correspondentie tussen Ministerie van Oorlog en commandant NDVN’, 14 december 1953.

Den Haag, Nederlands Instituut voor Militaire Historie, ‘Nederlands Detachement Verenigde Naties’:

Inventarisnummer 14

‘De oorlog in Korea’, 29 juli 1950.

Inventarisnummer 3

‘Memorandum: 50ste verslag Korea’, datum onbekend.

Schaarsbergen, Van Heutzmuseum, ‘Nederlands Detachement Verenigde Naties’

Inventarisnummer 27

‘S-4 aangelegenheden, periode 06-07 – 15-07 1951’, 16 juli 1951.

‘Rapport S-4, Februari 1951’, 28 februari 1951.

‘S-3 aangelegenheden, periode 20-04 – 20-06 1951’, 20 juni 1951.

‘S-4 aangelegenheden, periode 11-04 – 21-06 1951’, 21 juni 1951.

‘Rapport S-4, periode 01-03 – 10-03 1951’, 10 maart 1951.

‘S-4: Maandelijks verslag over de periode 01-06 – 31-06 1953’, 31 mei 1953.

‘Afschrift Eight United States Army Korea (EUSAK): Conservation of clothing and equipment’, 06 maart 1951.

Inventarisnummer 13

‘Mededeling betreffende gesneuvelde, overleden, vermiste en ernstig gewonde militairen’, periode november 1950 – september 1954.

‘Mededeling betreffende gesneuvelde, overleden, vermiste en ernstig gewonde militairen’, 29 december 1951.

Bijlage: Gesneuvelde en onderscheiden militairen behorende tot de stamregimenten van het Regiment Bevoorraders- en Transporttroepen

Deze bijlage geeft een uiteenzetting van de gesneuvelde en onderscheiden militairen die behoorden tot het Regiment Intendancetroepen en het Regiment Aan- en Afvoertroepen, conform de wens van de opdrachtgever. Allereerst zullen de gesneuvelde militairen worden genoemd. Dit waren er in totaal zes, waarvan vijf tot het Regiment Aan- en Afvoertroepen behoorden en een van het Regiment Intendancetroepen. Daarnaast is er ook nog een militair van het Regiment Aan- en Afvoertroepen gevangengenomen. Hun namen zijn als volgt:

- Korporaal W. van Dijk, uit Den Haag. Hij behoorde tot het Regiment Aan- en Afvoertroepen en sneuvelde op 12 februari 1951 tijdens de nachtelijke overval van de Chinezen te Hoengsong. Korporaal Van Dijk behoorde tot de eerste lichterding militairen die met het schip Zuiderkruis naar Korea gingen, was beroepsmilitair en werkzaam in de Stafcompagnie van het NDVN.
- Sergeant A.A. Schoemaker, uit Musselkanaal. Hij behoorde tot het Regiment Aan- en Afvoertroepen en sneuvelde op 31 mei 1951 tijdens de eerste vijandelijke nachtaanval nabij Inje. Ook sergeant Schoemaker hoorde tot de eerste lichterding militairen. Hij was echter geen beroeps, maar dienstplichtige. Hij was actief in de B-compagnie, een van de tirailleurcompagnieën, van het NDVN.
- Korporaal Jan le Duc. Hij behoorde tot het Regiment Intendancetroepen en sneuvelde op 17 juli 1951 tijdens een verkenningstrouille nabij heuvel 1120, ten gevolge van een granaatscherf in zijn linkerborst.
- Korporaal E. Keller, uit Tilburg. Hij behoorde tot het Regiment Aan- en Afvoertroepen en sneuvelde op 26 juli 1951 tijdens de aanval op heuvel 1120. Korporaal Keller was beroepsmilitair en kwam op 31 maart 1951 naar Korea middels de Generaal J.H. Mc Rae.
- Soldaat J.W. Gorel, uit Enschede. Hij behoorde tot het Regiment Aan- en Afvoertroepen en sneuvelde op 23 oktober 1952 tijdens een trouille naar T-Bone. Soldaat Gorel was oorlogsvrijwilliger en kwam 30 mei 1952 aan in Korea middels de Generaal Leroy Eltinge.
- Soldaat J. Kerssies. Hij behoorde tot het Regiment Aan- en Afvoertroepen en sneuvelde op 19 april 1954 ten gevolge van een verkeersongeval.

Naast deze zes gesneuvelde militairen spreken de archieven nog van een militair die gevangengenomen is. Dit is soldaat Arie Bever, geboren op 26 april 1925 en behorende tot het Regiment Aan- en Afvoertroepen. Wanneer hij precies is gevangengenomen is niet bekend. Aangezien hij geregistreerd stond als krijgsgevangene in de mededeling betreffende gesneuvelde, overleden, vermiste en ernstig gewonde militairen van 29 december 1951 zal zijn gevangenschap hoogstwaarschijnlijk in de tweede helft van 1951 hebben plaatsgevonden.^{61 62 63}

⁶¹ Schaarsbergen, Van Heutzmuseum, 'Nederlands Detachement Verenigde Naties', inv. nr. 13, 'Mededeling betreffende gesneuvelde, overleden, vermiste en ernstig gewonde militairen' (november 1950 – september 1954).

⁶² Vereniging Oud Korea Strijders, *Lijst met alle Koreagangers behorende tot het Regiment Aan- en Afvoertroepen*;

⁶³ Vereniging Oud Korea Strijders, *Lijst met alle Koreagangers behorende tot het Regiment Intendancetroepen*.

Naast de gesneuvelde en gevangengenomen militairen worden ook de militairen genoemd met bijzonder hoge militaire onderscheidingen. Hieronder worden verstaan de Amerikaanse *US Silver* en *Bronze Star* en de Zuid-Koreaanse *Chungmu* en *Wharang*. In totaal hebben maar liefst 11 militairen die tot de stamregimenten Aan- en Afvoertroepen en Intendancetroepen behoorden een hoge militaire onderscheiding ontvangen. 9 van hen behoorden tot het Regiment Aan- en Afvoertroepen en 2 tot het Regiment Intendancetroepen. Zij heetten, op alfabetische volgorde van achternaam:

- Korporaal H. Arendse, uit Heusden, behorende tot het Regiment Aan- en Afvoertroepen. Hij werd op 26 oktober 1950 naar Korea gestuurd en is onderscheiden met de *US Bronze Star*.
- Sergeant M.J. Fonteijn, uit Roermond, behorende tot het Regiment Aan- en Afvoertroepen. Hij werd op 31 maart 1951 naar Korea gestuurd en onderscheiden met de *US Bronze Star*.
- Korporaal N.J. Hermans uit Tilburg, behorende tot het Regiment Aan- en Afvoertroepen. Hij werd op 26 oktober 1950 naar Korea gestuurd en is onderscheiden met de *Wharang*.
- Tweede luitenant W.M.G. Hogenboom, uit Meppel, behorende tot het Regiment Intendancetroepen. Hij werd op 8 januari 1952 naar Korea gestuurd en is onderscheiden met de *US Bronze Star*.
- Korporaal der eerste klasse F.F.P. van Mourik, uit Teteringen, behorende tot het Regiment Aan- en Afvoertroepen. Hij werd op 26 oktober 1950 naar Korea gestuurd en is onderscheiden met de *US Bronze Star*.
- Eerste luitenant W.F. Ridder van Rappart, uit Ede, behorende tot het Regiment Aan- en Afvoertroepen. Hij werd op 2 december 1952 naar Korea gestuurd en is onderscheiden met de *US Bronze Star*.
- Soldaat eerste klas B. Schriemer uit Saskatoon (Canada), behorende tot het Regiment Aan- en Afvoertroepen. Hij werd op 16 augustus 1951 per vliegtuig vanuit Nieuw-Guinea naar Korea gestuurd en is onderscheiden met de *Wharang*.
- Sergeant J.J. Sonke, uit Leidschendam, behorende tot het Regiment Aan- en Afvoertroepen. Hij werd op 26 oktober 1950 naar Korea gestuurd en is onderscheiden met de *US Bronze Star*.
- Eerste luitenant C.N.R. den Uijl, uit Waadinxveen, behorende tot het Regiment Intendancetroepen. Hij werd op 12 december 1953 naar Korea gestuurd en is onderscheiden met de *US Bronze Star*.
- Kapitein H. Vader, uit Leidschendam, behorende tot het Regiment Aan- en Afvoertroepen. Hij werd op 30 mei 1952 naar Korea gestuurd en is onderscheiden met de *US Bronze Star*.
- Kapitein W.H. Verbeek, uit Den Haag, behorende tot het Regiment Aan- en Afvoertroepen. Hij werd op 10 juni 1952 naar Korea gestuurd en is onderscheiden met de *US Silver Star*, *US Bronze Star* en de Zuid-Koreaanse *Chungmu*.

Naast deze uitzonderlijke onderscheidingen werd het overgrote deel van de militairen van beide stamregimenten onderscheiden met de *United Nations Service Medal for Korea*, de Amerikaanse *Combat Infantryman Badge*, de Koreaanse *Korean War Service Medal* en het Nederlandse Kruis voor Recht en Vrijheid. Daarnaast zijn zowel de Amerikaanse als Zuid-Koreaanse *Presidential Unit Citation* uitgereikt aan de meeste militairen die op 26 oktober als eerst naar Korea vertrokken op het schip de *Zuiderkruis*.^{64 65}

⁶⁴ Vereniging Oud Korea Strijders, *Lijst met alle Koreagangers behorende tot het Regiment Aan- en Afvoertroepen*.

⁶⁵ Vereniging Oud Korea Strijders, *Lijst met alle Koreagangers behorende tot het Regiment Intendancetroepen*.